

Korte mededeling

Glyphipterix haworthana (Lepidoptera: Glyphipterigidae), een bestanddeel van de Nederlandse fauna?

In het voorjaar van 2014 heb ik mij bezighouden met het op naam brengen van microvlinders in de voormalige collectie van het Zoologisch Museum van Amsterdam, thans Naturalis Biodiversity Center. Ik stuitte op tal van opmerkelijke vondsten, onder meer uit de oude collectie van Pier Aukema, uit Zaandam (Noord-Holland). Een exemplaar uit de collectie bleek te behoren tot de nog niet eerder uit Nederland gemelde *Glyphipterix haworthana* (Stephens) (figuur 1). Het dier werd op 13 mei 1974 verzameld en is waarschijnlijk een zwerver afkomstig uit het Oostzanerveld (J. Stuurman-Huitema persoonlijke mededeling). Grote delen van dit veengebied zijn in de tweede helft van de 20^e eeuw ontgonnen.

Het genus *Glyphipterix* is in ons land vertegenwoordigd door vijf soorten, waarvan er slechts twee algemeen zijn: *G. simplicella* (Stephens) en *G. thrasonella* (Scopoli). Alle soorten leven als rups in de bloeiwijzen of vruchten van graminoiden. *Glyphipterix simplicella* is als rups vrij eenvoudig te vinden in de bloeiwijzen van kropaar (*Dactylis glomerata*), maar bij de andere soorten is het vinden van de rups meer tijdrovend. Van *G. haworthana* is bekend dat de bleekroze rupsen leven in de pluizige aren van wollegrassoorten (*Eriophorum*), onder andere veenpluis (*Eriophorum angustifolium*), eenarig wollegras (*E. vaginatum*) en breed wollegras (*E. latifolium*) (kweekvermeldingen van R. Bryner, Zwitserland). De enigszins verwelkte pluizen blijven in de winter achter en de aanwezigheid van de rupsen wordt verraden door de aanwezige frass. De onopvallende vlinders verschijnen in mei en hebben een korte vliegperiode. Om die reden is het aangeraden om in het vroege voorjaar naar de rupsen te zoeken. De vlinders zijn eenvoudig te herkennen aan het grotere formaat, met een spanwijdte van 11-14 mm. Karakteristiek is tevens het oranjebruine gebied tussen de eerste costaalstreep tot aan de apex van de voorvleugel (figuur 1). Het genus wordt gekenmerkt door de zilverkleurige schubben, waarop de Nederlandse naam 'parelmoet' gebaseerd is.

De soort is uit grote delen van Europa bekend, inclusief de Britse eilanden. Diakonoff (1986) noemt haar nadrukkelijk als 'niet in Nederland' voorkomend. Inderdaad is Nederland het enige land binnen het areaal waar *G. haworthana* nog niet eerder gevonden was. Het lijkt

1. *Glyphipterix haworthana*, Zaandam, Noord-Holland, 13.v.1974, leg. P. Aukema. Foto: Tymo Muus

er overigens wel op dat de soort in grote delen van Europa is afgenomen. Wellicht houdt dit verband met het verdwijnen van moerasachtige leefgebieden. Van der Meulen *et al.* (2004) concluderen dat het overgrote deel van de met moerasgebieden geassocieerde nachtvlinders is achteruitgegaan. Na de enige vermelding van Collart (1939) uit België kon de soort daar tot op heden niet meer worden teruggevonden. Op de Britse eilanden komt de soort zeer lokaal voor (www.ukmoths.org.uk/species/glyphipterix-haworthana). In Nederland zijn er nog talloze locaties met wollegras, waar de soort mogelijk kan voorkomen. Het is dus nog iets te voorbarig om het voorkomen van deze 'nieuwe' vlindersoort in ons land uit te sluiten.

Literatuur

- Collart A 1939. Notes sur la Faune des Hautes-Fagnes en Belgique. Bulletin et Annales de la Société entomologique de Belgique 39: 409-428.
- Diakonoff A 1986. Glyphipterigidae auct. sensu lato. In: *Microlepidoptera Palaearctica 7* (Amsel H, Gregor F, Reisser H & Roesler RU eds): 357-360. G. Braun Druckerei und Verlage.

Meulen J van der, Coenen M & Groenendijk D 2004. Nederlandse verantwoordelijkheid voor moerasnachtvlinders. De levende natuur 105(6): 245-250.

Tymo S.T. Muus
Hogewal 137
8331WP Steenwijk
tst.muus@gmail.com

Summary

Belongs *Glyphipterix haworthana* to the Dutch fauna?

A single specimen of *Glyphipterix haworthana* (Stephens) was found in an old moth collection. It was collected at Zaandam (province of Noord-Holland) in the spring of 1974. The hostplant of this species is cottongrass (*Eriophorum*), a plant common among acid bog habitats, like peatlands. This is the first and only record of *G. haworthana* in the Netherlands.